

Religioner i Mesoamerika

Daniel Andersson, *Indianska religioner*, Dialogos, 2015, 427 s.

Daniel Andersson är docent i religionsvetenskap vid Institutionen för litteratur, idéhistoria och religionsvetenskap, Göteborgs universitet. Andersson har bl.a. skrivit och forskat om religiositet i Mexiko och om judendom.

Boken *Indianska religioner* är en omfattande redogörelse för olika religioner i Mellanamerika, främst i Mexiko, med fokus på deras historia från ca 2000-talet f.v.t. till 1520-talet. Boken består av tretton kapitel av olika karaktär. Några kapitel behandlar olika geografiska områden i Mexiko och beskriver ingående de religioner som dominerar i dessa. I kapitlet finns dels teoretiskt tyngre avsnitt som lyfter fram perspektiv som fokuserar forskning om rasism, identitetskonstruktion, postkolonial teoribildning och relationen mellan religion och våld, dels avsnitt som är tematiskt upplagda kring t.ex. tidsfilosofi, kalendrar och skriftspråk. Två särskilda kapitel behandlar aztekerna och mayafolken och dessa är lite mer omfattande än de övriga.

Författaren resonerar utförligt kring skriftliga källor, om problematiken med att tolkning alltid är någons tolkning och om det problematiska med att applicera nutida förhållanden på äldre historiskt material. Andersson nämner att det inte finns mycket förspanskt skriftligt material som stödjer föreställningar om kontinuitet och att skriftsystemen är mycket svårtydda. Detta berörs på ett par ställen i boken och kanske är det främst detta som väcker min kritik. Det finns käll-

material som medger tolkningar om kontinuiteter av trosföreställningar från den klassiska perioden i mayaområdet, även om dessa förändrades i mötet med kristendomen under kolonialtiden. I boken syns få spår av den pågående utvecklingen inom aktuell epigrafisk och ikonografisk forskning eller om etnohistorisk forskning om religion hos fr. a. mayafolken, vilket understryks av den något föråldrade referenslitteraturen. En del sakfel förekommer.

Läsaren möter beskrivande skildringar av Mesoamerikas natur, klimat, djurliv, odlingsliv och hur olika folkvandringar ägt rum. En av bokens stora förtjänster är de återkommande jämförelserna mellan civilisationerna i Mesoamerika och religioner och kulturer i Europa, Mellanöstern och Asien. Läsaren får efterhand presentationer av de olika geografiska områdena i Mexiko med mycket intresseväckande skildringar av olika folkgruppers religioner; både mer kända som olmeker, tolteker och zapoteker, och mindre kända som yaqui, huichol och purépechafolket. För den nyfikne läsaren som vill få en god introduktion till den mångfacetterade och komplexa värld av kosmologier, mytologier och ritualer som vi finner i Mexiko, är detta en bok väl värd att läsa.

Andersson för också en diskussion ifall området som behandlas kallas t.ex. Mellanamerika eller Mesoamerika. Lika så förs ett mer teoretiskt resonemang kring identitetsskapande, kulturell och religiös hybridisering med betoning på historiebruk. Författaren förmedlar här en etnopolitisk medvetenhet. Daniel Andersson använder termen ursprungsbefolkningar och t.ex. zapoteker som be-

grepp i boken, men bokens titel är ändå *Indianska religioner*. Med tanke på de distinktioner och definitioner som görs är valet av boktitel inte så lyckat.

I ett kapitel fördjupar Andersson ett tema om dödsmyter och dödsritualer och här blommar författaren verkligen ut i sina skildringar av ritualer och synen på döden, samt om kopplingen till blods- och människooffer i Mexiko. Här finns också finstämda översättningar av dikter med djupt existentiella frågor om liv och död som ikläds vackert bildspråk, från bl.a. Octavio Paz och Matos Moctezuma.

Daniel Anderssons bok visar på stor berättarglädje och god kännedom om religionernas historia liksom om samtidshistoria i Mesoamerika. Bokens läsare kan bereda sig på goda lästunder där en spännande blandning av fakta om olika religioner och kulturer möter färgstarka och mångfacetterade trosföreställningar, andlighet och vad det innebär att vara människa i den synkretistiska, mångdimensionella och hybridiserade värld som vi finner i Mesoamerika – i både dåtid och nutid.

Bodil Liljefors Persson